OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto

LsN Outi Kemppainen

30.3.2022

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HE 21/2022 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuomioistuimen toimivallasta, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja kansainvälisestä lapsikaappauksesta annetun neuvoston asetuksen soveltamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

VASTINE LAKIVALIOKUNNAN KUULEMIEN ASIANTUNTIJOIDEN HUOMAUTUKSIIN

1. Neuvoston asetuksesta ja täytäntöönpanomenettelystä

Helsingin käräjäoikeus tuo lausunnossaan esiin huolia siitä, miten ulkomaiset päätökset soveltuvat kotimaiseen täytäntöönpanomenettelyyn. Lausunnossa kaivataan myös tarkempaa sääntelyä asetukseen perustuvien, täytäntöönpanoa koskevien ratkaisujen oikeusvoimavaikutuksesta. Tämän lisäksi tuodaan esiin kansalliseen kokemukseen perustuva tarve uudistaa lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annettua lakia (619/1996) eli ns. *täytäntöönpanolakia*.

Oikeusministeriö:

Neuvoston asetuksessa lähdetään siitä, että täytäntöönpanokelpoinen ulkomainen päätös rinnastetaan täytäntöönpanotilanteessa kotimaiseen päätökseen (51 artikla). Esimerkiksi Saksassa lapsen tapaamisoikeudesta annettu päätös pannaan täytäntöön Suomessa samalla tavoin kuin Suomessa lapsen tapaamisoikeudesta annettu päätös. Tämä vastaa nykytilannetta. Nykyiseen tapaan asetuksessa sallitaan myös se, että tapaamisoikeutta koskevaa päätöstä tarvittaessa mukautetaan tilanteen vaatimalla tavalla (54 artikla).

Uutta on se, että ns. kieltäytymisperusteisiin liittyvät väitteet tutkitaan täytäntöönpanomenettelyn yhteydessä, eikä erillisessä menettelyssä (ns. eksekvatuurimenettelyssä). Tämä uusi järjestely saattaa tuoda tuomioistuinten käsiteltäväksi uudenlaisia soveltamis-

kysymyksiä yksittäisissä tapauksissa. Asetus on kuitenkin sellaisenaan sovellettavaa oikeutta, eivätkä jäsenvaltiot saa täsmentää sitä kansallisella sääntelyllä. Lausunnossa esiin otettu päätösten oikeusvoimavaikutus (eli päätöksen sitova vaikutus mahdollisessa uudessa oikeudenkäynnissä) on asia, joka on yleisesti jätetty oikeuskäytännön varaan. Lapsen etuun liittyviä tilanteita ei voi muutoinkaan tyhjentävästi säännellä.

Mitä tulee täytäntöönpanolain uudistamiseen, oikeusministeriö ottaa esitetyn lainuudistamistarpeen tiedoksi. Kysymys olisi varsin mittavasta lainsäädäntöhankkeesta, jota ei ole mahdollista toteuttaa tällä hallituskaudella. Seuraavan hallituskauden laajat lainsäädäntöhankkeet pohjautuvat seuraavan hallituksen hallitusohjelmaan.

2. Tekniset muutokset

2.1 Lakiehdotus 1 (neuvoston asetuksen soveltamislaki)

Professori (emeritus) Helin tuo esiin kaksi kielellistä muutostarvetta.

Oikeusministeriö:

Oikeusministeriönkin näkemyksen mukaan korjaukset on tarpeen tehdä ja ne voidaan tehdä seuraavasti (muutokset merkitty):

- Ehdotetun lain 6 §:ssä: ”55 artiklan 1 ~~momentissa~~ kohdassa”
- Ehdotetun lain 9 §:ssä:

”päättää täytäntöönpanoasiaa käsittelevä tuomioistuin tai muu viranomainen” **->**
”päättää se tuomioistuin tai muu viranomainen, joka käsittelee täytäntöönpanoasiaa”

2.2 Lakiehdotus 2 (laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta)

Professori (emeritus) Helin ehdottaa, että lain 34 §:n 3 momenttiin ja 42 a §:n 2 momenttiin lisättäisiin myös viittaus vuoden 2003 Bryssel IIa -asetukseen, jota on sovellettava 1.8.2022 tai sitä ennen vireille pantuihin lapsen palauttamista koskeviin oikeudenkäynteihin.

Oikeusministeriö:

Ehdotettu täydennys olisi sinänsä johdonmukainen toimintatapa suhteessa esityksen muihin säännöksiin, joissa on pyritty mahdollisimman informatiiviseen sääntelyyn kahden yhtä aikaa sovellettavana olevan asetuksen osalta. Asetuksen soveltamisen alkamishetkellä vireillä olevissa lapsen palauttamisasioissa on kuitenkin kysymys enintään muutamasta tapauksesta, jos yhdestäkään. Viittaus aiempaan asetukseen kävisi varsin pian tarpeettomaksi, sillä lapsen palauttamisasiat on ratkaistava 6 viikon kuluessa.

➔ Ei tarvetta muuttaa esitystä.

Helin ehdottaa myös harkittavaksi, että lain 44 §:ään sisällytetään siitä poistettavaksi ehdotettu 3 momentti, jossa on viittaus Bryssel IIa –asetuksen nojalla täytäntöönpanokelpoiseksi julistetun tuomion lähettämisestä täytäntöönpanoa varten.

Oikeusministeriö:

Toisin kuin edellä, kysymys on tilanteista, joissa vuoden 2003 Bryssel IIa –asetus voi tulla sovellettavaksi vielä useiden vuosien jälkeenkin. Tilanne on todettu säännösmuutoksen

perusteluissa, mutta poistettavaksi ehdotetun momentin sisällyttäminen pykälään tarkennettuna voi kuitenkin olla informatiivisista syistä tarpeellinen.

➔ Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 44 §:ssä voidaan säilyttää nykyinen 3 momentti tarkennettuna koskemaan vuoden 2003 Bryssel IIa –asetusta seuraavasti (muutos 3 momentin voimassa olevaan sanamuotoon merkitty kursiivilla):

Vuoden 2003 Bryssel IIa –asetuksen nojalla täytäntöönpanokelpoiseksi julistetun tuomion lähettämisestä täytäntöönpanoa varten säädetään erikseen.

3 Lapsen palauttamisasioihin liittyvät turvaamistoimet

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Helsingin käräjäoikeus olisi toimivaltainen tuomioistuin lapsen palauttamisesta annetun määräyksen täytäntöönpanoon liittyvien turvaamistoimien antamiseen. Valiokunnan kuulemista asiantuntijoista ehdotusta nimenomaisesti kannattivat Suomen Asianajajaliitto ja Helsingin hovioikeus. Helsingin käräjäoikeus puolestaan puoltaa toimivallan antamista Helsingin hovioikeudelle.

Helsingin hovioikeus esittää lausunnossaan, että säädettäisiin lisäksi niistä turvaamistoimista, jotka ovat käytettävissä palauttamisasian ollessa vireillä tuomioistuimessa. Tämän mukaisesti hovioikeus esittää lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 40 §:ää täydennettäväksi viittauksella täytäntöönpanolain 17 §:ssä tarkoitettuihin turvaamistoimiin.

Suomen Asianajajaliitto ehdottaa pohdittavaksi mahdollisuutta turvaamistoimia ja täytäntöönpanoa koskevien ohjeiden lisäämiseksi hovioikeuden ja korkeimman oikeuden ratkaisuihin Iso-Britannian mallin mukaisesti.

Oikeusministeriö:

Perusteluja toimivallan antamiseksi Helsingin käräjäoikeudelle, kun kyse on lapsen palauttamismääräyksen täytäntöönpanoon liittyvistä turvaamistoimista, on selostettu hallituksen esityksen sivuilla 13, 20 ja 32. Kuten nykytilan kuvauksessa todetaan, lainsäädäntö on lapsikaappausasioissa kuten muissakin täytäntöönpanoasioissa perustunut siihen, että päätöksen täytäntöönpanoon liittyvistä turvaamistoimista päättää OK 10 luvun mukaisesti toimivaltainen käräjäoikeus. Vuonna 2016 voimaan tulleen lainsäädäntömuutoksen yhteydessä lainsäädäntö kuitenkin muuttui tältä osin epähuomiossa epäselväksi. Kun asiaa nyt tässä yhteydessä ehdotetaan selvennettäväksi, on katsottu perustelluksi, että toimivaltaa ei näissä harvinaisissa tilanteissa uloteta kaikkiin käräjäoikeuksiin, vaan ne keskitetään Helsingin käräjäoikeuteen. Helsingin käräjäoikeus on myös oikeudenkäymiskaaren säännösten mukaan viimesijainen taho lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevissa täytäntöönpano-asioissa. Kuten Suomen Asianajajaliiton lausunnossa todetaan, Helsingin hovioikeus ei olisi näihin tilanteisiin luonteva taho niissä tilanteissa, joissa hovioikeus on hylännyt hakemuksen, mutta korkein oikeus päättää lapsen palauttamisesta.

Helsingin hovioikeuden ehdottaman uuden säännöksen osalta oikeusministeriö toteaa, että hallituksen esityksessä tai sen valmistelun yhteydessä ei ole käsitelty lapsenhuoltolain 40 §:ää. Hovioikeuden ehdottaman säännöksen lisääminen pykälään tässä vaiheessa ilman huolellista lainvalmistelua ei ole perusteltua. Ennen palautuspäätöksen antamista

voidaan turvautua tilanteen mukaan erilaisiin keinoihin esim. lapsen poisviennin estämiseksi (täytäntöönpanolain 25 §, lapsenhuoltolain 48 a §, väliaikaismääräys lapsen huollosta ja siihen liittyen täytäntöönpanolain 17 § jne.). Turvaamistoimisäännöstön kokonaisuus tulee luonnollisesti arvioitavaksi aikanaan täytäntöönpanolain uudistuksen yhteydessä.

Iso-Britanniaan viitatun esimerkin valossa voidaan todeta, että Suomessa lapsen palauttamisesta annetun päätöksen täytäntöönpanoon liittyvät järjestelyt kuuluvat täytäntöönpanolain mukaisesti täytäntöönpanosta vastuussa olevalle ulosottomiehelle eikä tuomioistuimelle. On kuitenkin huomattava, että uuden asetuksen 27 artikla antaa lapsen palauttamista käsittelevälle tuomioistuimelle mahdollisuuden toteuttaa tarvittaessa väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia lapsen suojelemiseksi. Se voi myös samoin kuin toteuttaa riittävät järjestelyt lapsen suojelemiseksi hänen palauttamisensa jälkeen. Tämän mukaisesti palauttamispäätökseen voidaan sisällyttää lapsen suojelemiseen tarpeellisia määräyksiä, jotka liittyvät täytäntöönpanon toteuttamiseen.

➔ Ei tarvetta muuttaa esitystä.

4 Sovittelusta

4.1 Erilaisia täytäntöönpanoon ja sovitteluun liittyviä tilanteita

Asiantuntijakuulemisessa tuli esiin erilaisia sovitteluun liittyviä tilanteita.

Oikeusministeriö: Järjestelmästä voidaan todeta lyhyesti seuraavaa.

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskeva päätös pannaan täytäntöön täytäntöönpanolain nojalla. Menettelyyn liittyy täytäntöönpanosovittelu, joka voidaan lain 6 §:ssä säädetyissä tilanteissa jättää toimittamatta.

Suomessa annettu lapsen palauttamista koskeva päätös pannaan täytäntöön noutamalla lapsi (lapsenhuoltolain 44 ja 46 §). Menettelyyn ei sisälly täytäntöönpanosovittelua. Käytännössä palauttamispäätöksen täytäntöönpano tapahtuu useimmiten sovinnollisesti ilman varsinaista noutoa niin, että ulosottomies sopii lapsen palautukseen liittyvistä matkajärjestelyistä hakijan ja lapsen kaapanneen vanhemman kanssa. Ulosottomiehen tehtäväksi jää tällöin varmistuminen siitä, että lapsi palautetaan asuinvaltioonsa.

Asetuksessa on uutta se, että myös *lapsen palauttamisesta toisessa jäsenvaltiossa annettu päätös* voidaan panna täytäntöön asetuksen nojalla. Kysymys on tilanteista, joissa lapsi on palauttamispäätöksen antamisen jälkeen kaapattu edelleen toiseen valtioon ennen kuin hänet on saatu palautettua takaisin asuinvaltioonsa. Hallituksen esityksen mukaan (s. 14-15) tällaisen toisessa jäsenvaltiossa annetun päätöksen täytäntöönpano tapahtuisi samalla tavoin kuin lapsen huollosta annetun päätöksen täytäntöönpano eli täytäntöönpanolain nojalla, täytäntöönpanosovittelu mukaan lukien.

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskeva asia voidaan oikeudenkäynnin sijasta ratkaista tuomioistuinsovittelussa (Laki riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa; 394/2011). Toimivaltainen tuomioistuin on lapsen asuinpaikan käräjäoikeus (OK 10:13).

Lapsen palauttamista koskeva asia ratkaistaan ensimmäisenä oikeusasteena Helsingin

hovioikeudessa. Tuomioistuimen velvollisuutena on pyrkiä saamaan asianosaiset sopimaan asiasta (OK 5:26), mutta menettelyyn ei liity erillistä sovittelua.

4.2 Asiantuntijoiden ehdotukset

Helsingin hovioikeus ehdottaa, että lapsen palauttamista koskeva oikeudenkäyntiasia tulisi voida siirtää tuomioistuinsovitteluun. Samalla olisi hovioikeuden näkemyksen mukaan mahdollista sovitella myös esimerkiksi lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta. Suomen Asianajajaliitto ei kannata uusia sovintomenettelyitä lapsikaappausasioihin.

Suomen Asianajajaliitto puolestaan ehdottaa, että edellä mainituissa ns. edelleenkaappaustilanteissa tarkoitettu ulkomainen lapsen palauttamista koskeva päätös, joka esityksen mukaan pannaan täytäntöön täytäntöönpanolain nojalla, voitaisiin panna täytäntöön lähtökohtaisesti sovittelua toimittamatta.

Oikeusministeriö:

Mahdollisuutta siirtää lapsen palauttamista koskeva asia oikeudenkäynnistä erilliseen tuomioistuinsovitteluun on harkittu hallituksen esityksessä (s. 13) ja sitä edeltäneessä työryhmän mietinnössä (s. 33). Lainsäädäntömuutoksia ei ole pidetty aiheellisina.

Tuomioistuimella on osana tavanomaista oikeudenkäyntimenettelyä velvollisuus pyrkiä saamaan asianosaiset sopimaan asiasta. Lapsen palauttamista koskevan oikeudenkäyntiasian siirtäminen tuomioistuinsovitteluun pelkästään lapsen vapaaehtoiseksi palauttamiseksi ei olisi tarkoituksenmukaista. Tämä ei myöskään useimmiten tyydyttäisi vanhempia, jotka tavoittelevat laajempaa ratkaisua lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskeviin järjestelyihin.

Tuomioistuinsovittelun laajentaminen lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevien asioiden ratkaisuun lapsen palauttamista koskevan asian yhteydessä tarkoittaisi sitä, että Helsingin hovioikeus ja korkein oikeus voisivat käsitellä lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian ensimmäisenä oikeusasteena silloin, kun se liittyy lapsen palauttamista koskevaan hakemukseen. Tämä olisi merkittävä muutos nykytilanteeseen, jossa toimivaltainen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lapsenhuoltoasioissa on käräjäoikeus. Mahdollisuus muutoksenhakuun kaventuisi.

Menettelyn käytettävyyttä heikentäisi se, että usein lapsen palauttamista koskevaan asiaan liittyy lapsen asuinvaltiossa tai suomalaisessa käräjäoikeudessa jo vireille pantu lapsenhuoltoasia. Lapsen palauttamista koskeva asia tulisi joka tapauksessa ratkaista ennen lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian ratkaisemista (lapsenhuoltolain 48 §, Haagin lapsikaappaussopimus 16 artikla).

Nämä kaikki seikat synnyttäisivät erikoisia tilanteita tuomioistuinten välisissä suhteissa ja tekisivät ehdotukseen liittyvästä sääntelystä varsin monimutkaisen. Muutoksiin ei ole myöskään tarvetta, koska voimassa oleva sääntely antaa mahdollisuuden lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan sopimuksen vahvistamiseen toimivaltaisessa käräjäoikeudessa, jos asianosaiset päätyvät esimerkiksi asianajajiensa avustuksella lapsen asioista sovintoon palauttamisasian käsittelyn kuluessa. Tuomioistuinsovittelu lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevassa asiassa on mahdollista toimivaltaisessa käräjäoikeudessa. Edellytyksenä on se, että Suomen tuomioistuimella on kansainvälinen toimivalta.

Siltä osin kuin on ehdotettu erillistä poikkeusta ns. edelleenkaappausta koskevan täytäntöönpanoasian käsittelemiseksi sovittelua toimittamatta, oikeusministeriö ei pidä tällaista poikkeussäännöstä tarpeellisena. Kuten Suomen Asianajajaliitto itsekin lausunnossaan toteaa, jo nykyisen lainsäädännön perusteella sovittelu voidaan jättää toimittamatta lapsen edun niin vaatiessa. Lisäksi näissä tilanteissa varteenotettavana vaihtoehtona on uuden palautushakemuksen tekeminen Suomessa. (ks. HE s. 23)

➔ Ei tarvetta muuttaa esitystä.

5 Turvaamistoimena sijoitetun lapsen oikeudellinen asema

Professori (emeritus) Helin viittaa lausunnossaan täytäntöönpanolain 25 §:n 4 momenttia koskevaan ehdotukseen, joka sisältyi työryhmän mietintöön, mutta joka on jatkovalmistelussa jätetty esityksestä pois (HE s. 20). Helin ottaa esille lapsen väliaikaisen sijoittamisen aikaan liittyviä tilanteita, jotka voivat edellyttää päätöksiä ja lainsäädännöllistä pohjaa: lapsen olinpaikka ja valvonta, osallistuminen isovanhempien merkkipäivään tai harrastuksiin, terveydenhoidollinen toimenpide ym.

Oikeusministeriö:

Lapsen väliaikainen sijoittaminen lapsen huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamistoimena sisältyy täytäntöönpanolain 25 §:ään. Se sisältyy myös lapsen palauttamisesta annetun määräyksen täytäntöönpanon turvaamistoimiin, joista ehdotetaan erillistä säännöstä lapsenhuoltolakiin (uusi 46 a §). Lapsen sijoittamisesta väliaikaisena turvaamistoimena tietyissä tilanteissa säädetään myös lapsenhuoltolain 48 a §:ssä. Näissä kahdessa viimeksi mainitussa tilanteessa tarkoitettuun väliaikaiseen sijoittamiseen sovelletaan soveltuvin osin täytäntöönpanolain 25 §:ää.

Lapsen sijoittamista koskevan väliaikaisen turvaamistoimen tavoitteena on tilanteesta riippuen rauhoittaa täytäntöönpanotilanne, turvata päätöksen täytäntöönpano tai estää toisen huoltajan määräämisoikeuden loukkaaminen. Menettely perustuu eri säännökseen sen mukaan, minkälaisesta tilanteesta on kysymys: onko täytäntöönpanoasia vireillä, onko jo olemassa täytäntöönpantavaa päätöstä jne. Lapsen väliaikaiseen sijoittamiseen liittyviä turvaamistoimia sovelletaan siis hyvin moninaisissa tilanteissa, myös puhtaasti kansallisissa tapauksissa.

Mahdollisuus lapsen sijoittamiseen väliaikaisena turvaamistoimena poikkeuksellisissa tilanteissa on sisältynyt lainsäädäntöön jo ennen nykyistä täytäntöönpanolakia (HE 96/1995 vp, s. 55). Täytäntöönpanolakiin liittyvästä, lapsen väliaikaisen sijoittamisen toimeenpanosta säädetään lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetussa asetuksessa (729/1996). Tuomioistuin voi väliaikaista sijoittamista koskevassa päätöksessään ottaa kantaa siihen, mihin lapsi sijoitetaan. Jos paikkaa ei ole yksilöity, sosiaalihuollon viranomaisen on ratkaistava hoitopaikka. Lapsi voidaan sijoittaa myös huoltajansa tai muun läheisen hoitoon, jos se on lapsen edun mukaista (asetuksen 11 § 4 momentti).

Työryhmän ehdotus siitä, että huoltajan oikeus päättää väliaikaisena turvaamistoimena sijoitetun lapsen asioista siirtyisi sosiaalihuollon viranomaiselle samalla tavoin kuin huostaanotetun lapsen tilanteessa, ei ole asianmukainen ottaen huomioon nämä moninaiset soveltamistilanteet. Lainmuutosta ei ole sen vuoksi esitetty. Kun asiaa ei säännellä erik-

seen, väliaikaisena turvaamistoimena sijoitetun lapsen huoltoon kuuluvista asioista päättää lapsen huoltaja (tai huoltajat) lapsenhuoltolain säännösten mukaisesti. Jos asiantila vaatii muutosta, on mahdollista hakea väliaikaista määräystä lapsen huollosta.

Kuten esityksessä on mainittu (s. 20), lapsen huoltoa tai palauttamista koskevan päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi voi joissakin tilanteissa olla tarpeen antaa määräyksiä väliaikaisesti sijoitetun lapsen ja hänen huoltajansa välisestä yhteydenpidon rajoittamisesta turvaamistoimena tehdyn sijoituksen aikana. Tämä on mahdollista niin, että tuomioistuin määrää sijoittamispäätöksen yhteydessä tai erikseen täytäntöönpanolain 17 §:n mukaisista täytäntöönpanon turvaamistoimista.

Näistä syistä oikeusministeriö ei katso olevan tarvetta lisäsääntelyyn.

➔ Ei tarvetta muuttaa esitystä.

6 Kansainvälisten perheoikeuden instrumenttien koontaminen

Professori (emeritus) Helin ehdottaa harkittavaksi lausumaa siitä, että kansainvälisissä perhetilanteissa elävien lasten tilannetta koskevat monet oikeudelliset instrumentit koottaisiin yhdeksi kokonaisuudeksi tai ainakin yritettäisiin tehdä näin.

Oikeusministeriö:

Euroopan Unionissa ja Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa on tehty viime vuosikymmeninä useita kansainväliseen perheoikeuteen liittyviä instrumentteja. Näihin kansainvälisiin tilanteisiin on siten tarjolla muun muassa sovellettavan lain valintaa ja tuomioistuimen kansainvälistä toimivaltaa koskevia kansainvälisen yksityisoikeuden säännöksiä. Tämä parantaa kansalaisten oikeusturvaa rajat ylittävissä tilanteissa. Lakiteknisesti kansainvälisen yksityisoikeuden sääntely on pääsääntöisesti sisällytetty kuhunkin substanssilakiin.

On vaikea arvioida, toisiko Helinin ehdottama instrumenttien koontaminen yhteen selkeyttä sääntelyyn vai olisiko vaikutus pikemminkin päinvastainen: substanssilaista erilliseen kansainvälis-yksityisoikeudelliseen yleissäädökseen sisällytetty säännös saattaisi olla vaikeasti löydettävissä tai jäädä jopa kokonaan huomiotta. Voidaan myös todeta, että kaikkia lapsia koskevia kansainvälisiä instrumentteja tarvitsee harvoin soveltaa yhtä aikaa.

Substanssilakien kansainvälis-yksityisoikeudelliset säännökset perustuvat eri kansainvälisiin instrumentteihin eivätkä ne siksi ole saman sisältöisiä. Toisistaan enemmän tai vähemmän poikkeavien säännösten kokoaminen yleissäädökseen ei todennäköisesti juuri vähentäisi säännösten määrää tai muutoinkaan selkeyttäisi sääntelyä. Eri lakien perättäinen luetteleminen samassa säädöksessä ei puolestaan toisi merkittävää parannusta nykytilanteeseen.

➔ Ottaen huomioon sen, että ehdotetusta lakiteknisestä hankkeesta saatava lisäarvo on epäselvä, oikeusministeriö ei pidä tarkoituksenmukaisena kohdentaa niukkoja lainvalmisteluresursseja asian tarkempaan selvittelyyn.